

43

שאלות ותשובות רבי לוי אבן חביב

צעלי החוקי כי ידעתי קטן חלמיד חלמיד חלמידו ענה ונחמי • תאמנם להיות
לא כמלאו דבריו בקשר מפירסם וגם ככל קפרי המרדכי לא כמלאו זולתי בקשר
הדפוס לכן הרשום כחובה לחקור עליהן • ואף שייעיד המצחיק שהיה אותו
העופש מכחיצה יד הרצ ז'ל עם כל זה לא נחבארה כונת הרצ וקצרתו בשלמי
גם כרחם שממעתיק הואו חמה על דבריו כמה שכתב וחסיר לזוהר דברים
מתוך שטר זה עיראלי אין פירוש זה הלשון לומר שהרצ צעלמו כתב צפיותם
שהיה מותר ללוות דבריו • מי שיצעה השטר כפ הכוסה הואו אלא שכתבה למעתיק
שהסיר הרצ ללוות דברים מתוך שטר זה כאלו היה הדבר זה צביטו מחד :
וכן הוא האמת •

ואחר זה חומר שעל אחד מענפיה לרדים אפשר שיקד להחיר בזהו השער המוקדמו אס אחת הדבר שכוונתו הייתה להחיר - ה"ל הא' מפני שמה שקבל עליו היום לתת כך וכך לשבוע פירש ואמר שהוא יתן אותו דרך תמנה ולא באבר כע"ר . מאלד המ"י הוא מפני שלא קבל עליו היום לתת אותה התמנה למלוה על כל שבוע שיצבור מיד אחר ההלוואה אלא על כל שבוע שיצבור אחר תש"ס: הנהגו אס הנהגו הכתוב בספ"ים מיום ההלוואה ולמעלה הוא מוסיפה וכן כראה לומר לכאורה להקל מעל המנהגים שהיו משא הדוחק שיש בה כפי הדין ואס לשון מיום ההלוואה הכתוב בספ"ים הוא אמיתי כאשר שהוא לא קבל לתת אותה המענה למלוה אלא אס לא יפרע לו בזה הזמן ואמנה ליה לבעל המנהגים דלא הי' אבר יער כיון דאי הוה פרע ליה בנו חזקה לא היה מחוייב לתת לו שום תמנה נוספת יפרע היא בזמני ולא יתן :

הצד הסליסי הוא מופי שהם דברי הלה לבדו והיא הוא האומר בני שיחה כלל עם המלוה אשר מזה הזר כרחם לו שהוא מוחר ולא היי אבר כעור ואולי מופי כך קר הדברים שהלזו בעלמו כותב בכתב ידו ולא בדרך שטר מחדר מעדים להורות שהלזו כתב כן ועלמו בני הסכמה עם המלוה ולא החתים העדים למטה חלל לקיים שדבריו אמת ושקבל כן עליי ועלמו . חלל הם הזדדים אשר כרחם בניי שחפשי לומר שגל אחד מהם לו על שכתבם סוף המחר בלוחו השטר . ואם היה חומר לכברתם שאין בכחן רבים על תורה חלל רבית דרבנן המרשנו ואולי היו דבריו כבאים בלוחינו ודיינו שומעים לקולו . ואחנם אחרי שהפירו על המדה והחזיר אפילו מדרבנן מה שאין השכל יכל לבסול בשום פנים כחן רשית ומקום לבדוק אחר הגזיה היות ולחשט חספן ימלא חת ידו בחלי הראיות ובקטת הקושיית ויבזר מתוכן ומכחן דודאי היצ לא לענין מעשה אמת ולחזיר וכתב אלוהא הוא ואם בזולי אחרה היצ לענין מעשה אמי חיי לכו לעשות מעשה חלל כדברי שאר חזקוני" שדבריו שפני הכרח מעשה ז"ל לא לבד אינו מוחר מדרבנן חלל אפילו מן המורה היא אפרי . ובאורו הוא בזה האופן :

מהצד הראשון איז מויתר שהרי הדין פשוט שאיז מצייל שום תנאי לשמים מותר לעולה שיקבל הרבנים מהגולה לא שיאמר הגולה שניתן דרך מחסה ולא דרך מחילה ולא שום דרך אחרת ויראה לדבר מה שבחבז הרמזים ז"ל צ"ב חמשי מהלכות גולה בשם הגאונים וה' לטובו הורו מקבלת הגאונים שהגולה שמתחיל למלוא ברבית שלקח ממנו או שצחיד ליקח חף על פי שקצ' מידו שמתחל או כחן מחסה איז מועיל כגוף שכל רבית שצבעים מחילה היא חבל התורה לא מחילה ואקרה מחילה זו ולפיכך אין התחילה מועלת ברבית אפילו ברבית של דביהם עד כאן ומוציא מה שבחבזי ואף שהרב חולק עליהם וכתב שגריה לו שאין הוראהם זו ככונה זהו דוקא בזה שכתבו הם שאפילו ברבית שכבר לקח התורה איז מועיל מחילה ולריך להחזירו לזה בהכרח א' אונם באיסור לקיחת הרבית גם הוא מורה להם שאיז מועיל מחילה ואסור מן התורה לעולה לקבלו א' ולא יועיל לשום תנאי ולא מחילה א' כן הוא פירוש דבריו בזהם והוא מוצא למענין זהם וזה לטוב יראה לי שאין הוראה זו ככונה אלא מאחר שאמר התורה להחזיר לו וידע הגולה קדבר זה אקרי (עשה) ויס לו ליעול מותר אם רלה למחול מותר כדרך שיתחל הגזל ובפירוש אמרו הכמים שהגזלים ועלוי רבית שהחזירו אין מקבלים מהם מכלל שהתחילה מועלת א' עכ"ל :

פתח דברי הרב סכתב שאמר המלכה להחזיר וקופס נצחיה סהציא מוצרים ומורים צניחור ספירות לשונו ז"ל כאשר כחצתי . וכן כחצ הרב בעל מניד משנה סס האחת שקלת מהמחזרים לא הציוו כן ומדברי הרעצים ומהם בעל ספורים שאחרי סהציא סברה הגאונים כאשר היו כחונה בספרי הרעצים כחצ והרעצים חולק על זה וכחצ סהמחילה מועלת . עד כאן . ובהצ צנס הרחיש סקצנר סכתבתי סהוא דעת הרעצים ז"ל ס"וק' צשעה לקיחה סריצה חיה מועלת מחילה חלל אחרי סקצל המלכה סריצה מועלת מחילה סהוא לספימר המלכה מהסעצנו וכן אחרים סלסחורים סציו סריצים צמח"ל כאשר סצין בעל ספורים וחין סהחמה עניהם ולא על צרי גילס כי סס דרכו צדק אשר צגלו ראשיו' גדולים ומס סלל סהנה סלמי הגבורים אשר מועלת חלמי סהס סריצה סהציג והרב רציו משה מוקלי' ז"ל והרחיש ז"ל סכלס כחצו כן צנס הרעצים צשגנה סיוולא מלחם כי ראו ססרמנצים ז"ל סציו דברי הגאונים ז"ל . וכחצ עליהם סצין סורחם ככוי' לא רצו לספריה מלחם לרקק דצציו לרוב סחמחם וסעצו סעל כל דברי הגאונים כחצ . ולפי סהמח חיו כן חלל כלפי מה סכתבו הגאונים : ססחו סהנה לומר סציו מועיל מחילה סהוא לפמור סהולה מהסעצו אחר סקצל סריצה כיו סציו מועיל מחילה סהוא קודם קצלה סהולה סריצה לסיסה מחר לו לקבלו כלפי זה כחצ הרב סצין סירחם ככוי' ואחרו קצלה סהולה סריצה סהויל מועיל מחילה סהוא לפמור מהסעצנו מנח סרלים סהציא . וסחו מוצור דצציו אשר לפי זה למדנו סד דעת כלס לא סהויל סוס מחילה כלל ולא סוס סחלי לסיסה מחר למחל לקבל סריצה וסי סהוא סור סהור סהור אחר סחכאי כיו קודם כמנצור דצציו הרעצים ז"ל סלעצין חוקר סהנה מדבר : צם סריצ'ס ז"ל צהסנצ סחלה ססחלי מוט על דבר מסכחח סהנה צמור כחצו

עלוי להיות צדיק לרציה ולכחות שאלי חייב לה חוב גמור צבורה הלוואה חלק פורח
 כזה כל פרט עצמה קטעטע וכי' ואי' מחייב לחתם לה או לבז' כחה או לכל מוילא
 שטר זה עלי' יהודי' או גוי' אפילו צלי' הרשעה לסיק חרש סיון הנצ' ראשון ואם
 יעבור הזמן ולא חפרע הסכום המכר' שאלחייב מעכשיו לפרוע קנס כיט פרחים בכל
 חרש סיעבור מהשני חדשים המכרים ובתנאי' שלא יעבר הזמן כל חרש תמח
 עסקה רל"צ לפרע הילירה ובס בתנאי' שאם יבא פלוני חוק זמן שזא אי' מחייב
 לפרוע כל החוב המכר' גם הקנס המגיע לחדשים הע"ר' גם בתנאי' שלא ישמע
 חוב זה בצבציעית ותכל' עומ' והלוואה שתוילא מרת פלונית המכ' או צלי' כחה
 או מוילא שטר זה בבצייט' החוב או הקנס שאי' מחייב לפרעם לה כוסק על החוב
 והקנס וכתצבע פלוני החייב המכ' סצועה חמורה צס הצירא יתבצר' לרעת הציה
 ולרעת המולד המכרת לגמור ולקיים כל הכחות לעיל' צצוול כל מורעא ומורעא
 דמורעא עז קוף כל שמורעות צרלון לצו ופסח חפלה צלי' סים חוקם כלל וצלי'
 תחצולה ומרתם והאומין עליו פלוני החייב המכר' ועב' צלי' כמו למרת פלונית המכר'
 ולבז' כחה צבור המכ' ובקנס בבצייטו ובשמיד והלוואה כאמנות גמורה צצני' עדים
 כסרים צלי' לחייבה סצועה כלל ואפי' חרש קחס הכל כפי' המכר' קצב עליו
 החייב המכ' באחריות גמור' עליו ועל' יורשיו אחריו ועל' כל ככסיס' ומקרקעי'
 ואבזן מעלטלי' עקני' וסקינו כחקון חזיל' דלא כאסמכת' ודלא כגופסי' דשטרי'
 וקנין' אכן סהדי' מיד פלוני החייב למרת פלונית המכר' צמנה דכשר למקניח ציה
 גם קבל' עליו החייב המכר' כל חומרי' שטרות דהסיגין צישראל' בכל' חוקין' סיפור' גם
 כחן פלוני החייב המכר' ציד פלוני' מרת פלונית המכר' שטר' חוב' שיש' לפלוני'
 החייב המכר' על פלוני' מתשכון על החוב המכ' ומה' סיעילה צקנס' חחדשים' ומה'
 סעצער צפכינו וסיעעכו צאזכנו ורל'ינו צעייטנו כתצצנו וחתמנו והיה זה פה דמשק
 יו' כ"ג כיון' סכנה רל"צ לפרע הילירה . ע"כ הגיע עופש' השטר' המכר' ועל'
 זה כפל' מחלוקת צין הכחוצ המכר' כי' הצגיע תור' זמן פרעין' השטר' המכ' ששהוא
 חרש' תחולקת רל"צ פרע הסיגין המכר' הקנן' כלו' לצבלת' השטר' ואומם' הקנס'
 שז' לא רלה לפרעו כי' אמר' רבי' וסם' וסמכות צצית' דין' עליו' לחשש'
 סצועתו . והכה האחרת אומרת' שאין' זה רצית' ושהוא' מחייב' לפרעו . ועל' זה
 כשאלתי' כדת' מה' לגשות' והדין' עם' מי' .

ועם היותי יושב צהר כור הנבלות עליו לבי דרו ויטקף עוד יבון על מחלוצי צהרתי ברעה אשר ימלא את עיני היסצנים לפני יי לאכול לשענה אשכולות מורדות וצח המרות לרוב העניות והטובים מדרים להם היה ונא ימלא ושמעתה צעיר ללותה לאסיקה אליהם ולשתות. כל כזה רחמי לחיות דעי ולהטיב לשאל. עזרי ומעם יי אלני ישראל.

גרסינן צפרק איז וואו נאך (דף קג) אמר רב נחמן כללל רבינא כל אבר
נער ליה חפור . האמור הזהעם היותו קטן בכמות הוא רב באיכות
לפסוק הדין נדדו שלפנינו דמיוני נר' שוראי הוא רביה במורה כיון דליכא אבר
מרי טעל כל חדש שעבור אחר השני חדשים הראשונים אמר שיהן כימי פרימי
והוא הוא אבר נער . אף על גב דנער השני חדשים הראשונים יותר לו התיול
עליהם . ואף על גב דההוא כללל דבוכיה משמע דעל רביה דרננן איתמר לא
היא אלא צבולל איתמי' בין ברביה דלוריתא בין ברביה דרננן דכל סיבא דליכא
אבר נער חפור אלא ראי' אותו אבר נער אמי על הלואה אמי' מדלורית' ואי
אמי על צמי' חפור דרננן . וכן כחצוניה כל הפסקים צבולל גם הרמי' וז"ל
בראש פיו ונחליו ונולד ונזר . ואם כן צנשא שלפנינו ראי' לפסוק שהי' רביה
נצורה כיון דמרי' אבר נער הלואה : האמנם עוד אמי לריך להתיבי הדבור ולהאריך
ציה יען כי נספרי הדפים כמלאת בתיה' אי' צנודרכי פרק המצר ומחיר צדצר
בה דומה לו כפי הכרח לכאורה חס לשונו .

שורש ספר זה העתקתי מכתיבת ה"ר יעקב מאורלי" והתיר ללוות צריכת מחבר
ספר ז' וזה לש"י הכ"י מחוס מעה מורה הוראה במורה שאל"י חייב
לפנ"פ כך וכך ומהות מהלך לי לירה פלוני שנה כך וכך לפנ"פ לה"י: שאלו
מין כאן במחל פלו" והכ"י מחוייב לפורעה לו חוק ע"י ימים להמנחמו ולהניע
לדו צמיר פלוני" באחריות וכל זמן שאעבצם ולא אפרעם לו עלי לחם לו
במחל כי שצוב ושצוב שאעבצם מיום ההולאה ולמעלה עד יום הפרעון כך
וכך פשיע"י ומשצוב פלוני וכן בכל שצוב ושצוב" והכל ח"י מחוייב להניח
צירו צמיר פלוני באחריות חוק ע"י יום להמנחמו" וכל זמן ששער ח"י צירו ח"י
כאמך למשון קום מענה בעולם ומכל המצור באגרת האלה ח"י הא כאמך עלי
באל שצובת לומר שאל"י חייב לו כל המצור באגרת האלה ועלי להאמירו באל שצובת כי
כן המכיר בשעת שומך לי ומחוייב ותנאי זה והוראה זו עשוי כחיקון חכמים
ובציטול כל מודעי לאל באקמכתא ודלא בטופסי דשטרי ומה שהדיתי לו והתחיתי
לו מחמתי להיות צירו לזכות ולר"ה ומהותי חעיר עלי כק' עדים כמרים עד
כאן" מהנהג"ה האלה למד קופר השמר המכיר כי לדעתו ח"י חלוק כלל צין צי
אוסחין ועליה קוד בשצוב כי כל המנחל כצוב עלי ח"י לוסק"י ומחוייב ח"י
לברע וב"י לאל כי דמות וזלתי אס מעלה כצוב שצובת המורגים המותק"י שראוי
לסמוך עליהם אומם המנחל במנהג או גליון ואל שצוב לט עס המנהג"ה ח"י
למ לסמוך עליו ולעשות מעשה על פיו עד הציאו במח"ק דברי המנהג"ה והמלמוד
ועשר"הם המור קמים בעלי מחוספות ובעלי המדושים ובכור ומצחן דברי המוסקים
ושפיע המונ"ם ז"ל כי הוא הרב במלכות האלו ומחוייב ח"י חיים" וגם חכ"י
ככה עשיתי בראותי דברי המנהג"ה האלה אחרתי ח"י אל לצי חלך לי אל הר המור
המונ"ם ז"ל ואל יענה המלכות ומפשי' תלויות הקדושים ובעלי המוסק"י ובעלי
המדושים המצורים והלכרים קוסיותיו ואוריותיו כן ערובות בכל ושומרות
אחרות"י אחרות מוארות ואלקטת שצובי דבריהם ז"ל אחר אשר אמלה מן
בעיני להשפיע מתי אור חוררתו עלו ולאורו חלך ואחפש חורי קדקי המנהג"ה
המכיר ולאמתי ילא משפט צ"ה ולא הלכתי בגרלותו ופפלותו כללה להיות בלתי
מכיר ערכי ופסל מלכי וגודל מעלת הרב ד"י יעקב מאור לייכס פ"ה כד מנח"ב

והיה עור על דעתי לומר ראה אחרת מדברי הרמב"ם לתורות ש"פ
לדעתו ודעת רבותיו ז"ל יש אקור תור' בנשא שלפניו וה' בנה שחורו
רבותיו אותו הדין בדירת חלר ואמר לו הלוה דור בחלרי וכו' ולמה לא תורו
הדין ההוא במלות לחבירו ולאחי זמן וכו' ואמר לו הלוה אחי אכן לך מעות כך
וכך לחיות עד שחזור לך חובך והיה יוחר חרוש לומר' שם זה בקרא אבק ריבית
ובפטר שדעת הרב שהאומר לחבירו הלוהי דורו בחלרי דהיי' רבית קטולה אע"פ
דהיי' חלר דלא קיימא לאגרא ובגרי' דלא עבד למיגר והיי' הוה סברה תרי"ף
כפסעון של דברים עם שהרצון ז"ל לא כת' בן זה מוצא דבדרי סרב שכתב
ולא ידור בחלרו בנכס אף על פי שאין החלר עשויה לשכ' ואין דרך צנל
החלר להשכ' ואם לר"ך לעלותו לו סכר חלר ולא העלה לו הרי זה אבק
רבית לפי שלא התנה עמו שילווה וידור בחלרו ע"כ * דמשתע דלם התנה עמו
הרי זה רבית גמורה אפילו בחלר כזה * וכתן מקום אם בן לדרקק בדבריו
ולומר דדוקא בדירת חלר חורו רבותיו דהיי' אבק רבית לא כשומר לו סתם לו
מעות כך וכך וכיוכל * והטעה לזה החלוק הוא דבחלר ליכא נשך ללוה בפועל כפי
האמת כיון דמיירי אפילו בחלר דלא קיימא לאגרא ובגרא דלא עבד למיגר
כדכת' ואינו עושה אותו רבית אלא הקטילה שאומר לו שידור בחלרו כל זמן שעמיתו
צירו ולא אחר כך ודוקא יקרא זה קטילה כשמוקפיד בנך בשעת מתן מעות
והיה אקור אומם אחר כך יהיה מותר דמעתם נשך בפועל אינו אקור דלא
ליכא גם הקטילה לא היחה בשעת מתן מעות אכל היכא דליכא נשך בפועל
אע"פ דלא היחה הקטילה בשעת מתן מעות יהיה אקור מן המורה וכפל תפסו'
לפי זה שמדבר בדבר שבושה אותו כסף בשעת כתיבה אע"פ שפלי האמת אינו
כסף * וימנך נחא איכ' שבנשא שלפניו איכא יאסיר תורה אפי' לדעתו ודעת

גם מוחרד השכיח אין יחיד' כלל מן התורה וכו' שאין יחיד מדרבנן ויהי
לכאורה להביא ראיה שהוא מותר' אפילו מדרבנן ממשכני' דתנן פירק אחרון
של צ"ב (דף קס"ט) מי שפרע מקלח חובו והשליט את שטריו וא"ל אם לא כתתי
לו מכאן ועד יום פלג החור' לו את שטריו אם הגיע הזמן ולא כתן ר' יוסי' אומר'
יתן ר' יהודה אומר' לא יתן ואוקי' בגמ' פלוגתיהו בשמאכתא אי קביא חי לא
קביא דלמלא משום רבית ליכא ויחזי' אליבא דרבי' * ומשמע דענינא הוא משום
דמי כנו קנס אם לא יפר' לו בתוך הזמן ואם הוא יפרע לו לא יוסף דבר והבא
כמי צדקן דידן אם הוא היה פירע לו בתוך הזמן לא היה לוקח ממנו דבר הא
יחא וחלוק גדול יש בין כדון דידן להאור דעתא' דהתם אינו מתרצה משום אגר
כער כלל שאלו פיעו בזמנו אינו מרצה לו כלום וכסכתא פיעו מיד בתשלום הזמן
ומשם חייב ליתן לו בחוזה שעה קרן וקנס ואינו ממתין לו על הקרן כלל וליכא
אגר כער לי כלל אבל צדקון דידן חף על גב דער הזמן הראשון ליכא אגר כער
אם יפרע לו בזמנו על שאל הזמן איכא אגר כער כער קלן על כל שצוה
בך ובך זה על פי מה שכתבתי למעלה שצוים ההלואה הכתוב בחוזה השטר
הוא מוטעה והלשון הכהן כפי הכת' לכאורה הוא מיום ההצמח שאל חוזה הלשון
הוא אומרי' לאו דוק' איכא אגר כער על השבועות שאחר הזמן הא' אלח אפילו
על שבועות הזמן הא' איכא אגר כער ואקור למטה לקבל אחרו השום' כיון
שלא היה דבר קלוב במשל ק' כספים אלח הוא כערך כפי ערך הזמן אם מעט
ואם הרבה * גם לא נחתי' להחזיר הכל הקרן והקנס מיד אחר תשלום הזמן
כהפסד דעתא' דהמשליש * ובכל זה למדתי מדרבי הרשב"א ז"ל שכתב בתשובה
(ק"י תרל"ו) ח"ל עוד שאלת כי מורגבו שם לכחוב קנס בשטריו הלואה אם לא
אפרעך לזמן פלו' אתן לך כך וכך דייכר' יש בזה משו' רבית או לא * תשיבה ליכרא
מפשעה של ממשכתו יראה שאין כאן משום רבית כלל דתנן צפרק אחרון של צבא
צתרא (דף קמ"ו) מי שפרע מקלח חובו והשליט את שטריו וא"ל אם לא כתתי
לו מכאן ועד יום פלג החור' לו את שטריו הגיע הזמן ולא כתן כתר רבי
יוסי' אומר יתן רבי יהודה אומר לא יתן ואוקינא פלוגתיה בשמאכתא אי קביא
חי לא קביא דלמלא חי לאו אשמאכתא יחזיר וליכא משום רבית * יענינא
דמילתא משום דאין רבית אלח דבר מתרצה משום אגר כער לי זה אינו כן
שאלו פיעו בזמנו לא היה מרצה לו כלום ואם לא פיעו במשל זמנים ממש
חייב ליתן לו בחוזה שעה קרן וקנס ואינו ממתין לו על הקרן כלל דלמלא
ליכא אגר כער לי כלל וכן כתב הרי"ם ו' מ"ג שפירש * וכן נראה עוד
ממשכתא חזרו כסד (דף ק"ה) דקחתי הלואה על שטריו ואמר לו אם חי אחת
כותן לי מכאן ועד שש שנים (הרי הוא שלך) הרי היא שלו ואע"פ שאפשר
שהקדמה שזה כפלים מנה שסלוהו עליו אלח שאני אומר שאקור לעשות כן משום
דלא ברע מרצה מחוזה שאלע"פ שאין כאן אגר כער לי כיון שהקדמה נא לידו
מחמת הלואהו אקור * ואמרי' כמי (סס) תני צר ספרא צבית דבי רבי חייל
יס דברים ששם מותרים אקור לעשות מפני הערמה רבית * ביכל אנר לי
האוי' מנה אמר לי מנה אין לי חטים צמנה יש לי ונתן לי חטים צמנה וזהו
ולקחת ממנו בעשרים וארבעה הרי זה עומד ואקור לעשות כן מפני הערמה
רבית * אמתא כל שהוא כוסל יותר מנה שסלוהו הרי זה אקור * וכן כמי מוכיח
צמנה שאקור חכירי כרשאי ולא אמרו במשכתו דמי שפרע מקלח חובי' אלח דאם
לא פיעו השאר בזמנו הרי הראשון מחכה למפרע וכשהוא חורר וגינה עכשיו
צטערו אינו נוטל עכשיו רבית כלל * ומה שכבר נטל אינו חייב להחזיר
שאינו רבית גמורה ולא אפי' אצק רבית דלמלא כהבאה שבה לו ממחמת הלואה
ואפי' למיד בעמור' אבל שיעור זמנה מקלח' ליה הכא מודה דלא מוכנה ליה משום
דאצק רבית גמור לא הוי אלח גריד ממוכר וכיבית מחוזהו הוא וקיל מוכיח אלח
שאקור לעשות כן לכחלה מפני הערמה רבית * וכ"ש לרב אשי' דאמרו
כל סקוקי צבא זחי' אפוקי מניה הוא דהבא כמי לא מוכנה ליה אע"פ שאקור
לעשות כן לכחלה משום הערמה רבית ומתח' כמי דבפי' איהו כסד דכיתה שיה
שהיא טובהה גבית דהלוהו על שטריו ואמר ואלח מקלחין ליה מיניה ואע"פ שיה
לדון צדק כן כדאין הדברים ואין מוצין צדקו וביש כאן שהדעת
מכרעה ששם ממוכרים להעמדת רבית * עד כאן דברי הרב ז"ל :

שאלות ותשובות רבי לוי אבן חביב

פרחים וחלקן לאורו על י"ב חדשים סאחרונים ארבעה לחדש וקצב הרצות העשירי ועשרים פרחים ואם הוסף הרצות שני פרחים הלוה קצר וקצב כי גם ויתר לו המלוה שבעה ימים ומקוץ תרש כיון ולא כלם כי כן החטו שלא יעצור כל חדש חמור זה יורה יותר על דיוק קליהם הרצות שני וחצי למלאה בלי תוספת ומגדלת והרי הדבר מעצמו לכל שזר רצות קלולה מעיקרה וכל שכן לצי שיכיר הלוה שגדולי לא היה לו כח צידו לפדוע בתוך השני חדשים הראשונים כל אותו החודש הגדול והלוה שיהיה יכול לפדוע לקוף כל זמן השטר . גם מה שחלו הפרעון קודם הזמן צריכה אותו הפלוני מפני שהיה ידע להס ערצור זה היה אם יצא קודם זמן השטר כי אותו הפלוני הלך להיכיר זמן מועד אחר החימה השטר הבחי ועוד היום עדיין לא נא : כלל הדבר שהדברים מוכיחים שהכל היה רצות קלולה מעיקרה שני וחצי בחדש למלאה ומקדרי השטר בעלמם הורו לני באלבע כל כונתם והעולה על רוחם גדולה וקטנה ולא חכמו ישיבילו דאצי דינא חושבנא :

ג מהלך השלישי ודאי שאין היצר כלל ולא אפילו מדאריחא שחרי כל נוסח השטר מורה שהכל היה סכמה צין הלוה והמלוה . ובשעת ההלוה אשר לקצת כל זה אפי' אומר כי זהו רצות גמורה מן החורה ואפילו על פי ההגהה הרי :

והשעם הוא זה דאף על גב דהרצותיו למעלה דוחקים וקושיהו כנגד חוזה ההגהה ממה שכתבו שאל הפוסקים שצידנו עם כל זה נראה דעמנו של הרצ בעל ההגהה ז"ל הוא מההיא מחתימין דמי שפרע ומקלח חובו והשליש שטרו וכי' דמשמי' מינה שכתב עליו בדרך קנס לתת לו דבר נוסף אם לא יפרע לו בזמנו שהוא מותר וקוצר הרצ דכמו שיכול לקבל עליו קנס' מן קלוב אם לא יפרע בתוך הזמן הראשון גם כן יכול לקבל עליו קנס שלא יתה קלוב מכל וכל אלא שיהיה כפי ערך הזמן שיעבור קודם תשלום הזמן הראשון בדרך משל סך קלוב על כל שצוה וצבוע כשהזמן הראשון גם הוא חמי קלוב מכל וכל . אלא הוא כמו המשל ששם שחלה הפרעון בחמש' עשר יום להסמכתו ואפשר שהסמכתו חתים קרוב' או רחוקה וקוצר חו הרצ דכמו שיכול לקבל קנס עליו אם לא יפרע בתוך הזמן הראשון הכי נמי יכול להסוף על הקנס שיהיה כפי שיעור הזמן שיעבור ושיחרי' הקנס כפי רצויו הזמן שיעבור וזהו מה שכתבתי למעלה שהלשון הנמלה בספרים שהוא מיום ההלוהה ולמעלה שכרחה מועדו והשלשון האמיתי מיום ההחתי' אפשר שאינו כן אלא אדרבה הוא יותר אחי' זה ששם היה הקנס דוקא על הזמן שיעבור מיום ההחתי' נראה כאלו הוא אגר נער כיון שהוא נערך כפי הזמן שיעבור' אומנם עמה שהקנס הוא מיום ההלוהה נראה שכמו שמה שקבל עליו לתת על כל שצוה מהזמן הבכר אם לא יפרע הוא דרך קנס ולא אגר נער הכא נמי מה שקבל עליו לתת על כל שצוה שיעבור אחר הזמן הוא דרך קנס ולא כמו אגר נער ועם היות שכתבתי הדינים האלו הוסף הרצ על הכר' מהמסנה ומהה הלך נמסרו הקושי' שכתבתי למעלה שהרי האחרון כמו אגר נער כיון שמהחרי' הרצות כפי הזמן מה שאין כן בנשוא של המסנה וכמו שכתב הרשב"א גם הלך הראשון נראה זר דכיון שלא קלכך קלוב נמשל מלה כספים אם לא יפרע בחו' הזמן הראשון אלא שקלכך הקנס כפי שיעור הזמן שיעבור נראה כמו אגר נער מכל מקום קצרה הרצ בעל ההגהה היא דאין חלוק כלל ושמעונו' נוכח ללמוד היצר כל המכר :

ועם כל זה אפילו לפי דעמו בנשוא שהציא אפי' להחיר לא בנשוא השטר שלפניו וחלוק גדול ים שכתבתי בנשוא ההגה' לא קצנו כי אם הזמן הראשון ומיד אחר עברו אותו הזמן יכול המלוה לתבוע חובו ולהכריח ללוה שיעפרע לו ואם כן כל מה שקבל הלוה עליו לתת אחר כן הרי הוא כמו דרך קנס לדעתו ותכליתו הכל כדי שיפרע החוב ולא יתן הקנס אומנם בנשוא השטר שלפניו שקצנו שני זמני' והזמן האחרון הוא העיקר כמו שכתבתי למעלה דמשטר מוכח שמהחלה קללו שני' פרחים על כל אותו הזמן שהיה חמשה עשר חדש וסך ימים וחלקו אותו צבלטה עשר חדשים סאחרונים צבוע רחיה לזה מה שכתבנו בשטר ובחתי' שלא יעצור הזמן כל חדש חמור וכו' דמשמע דתוך אותו הזמן לא היה יכול המלוה להכריח ללוה שיעפרע לה והזמן הראשון מהשני חדשים שקצנו לא היה אלא סמך עינים שלא יראה רצות אם כן הרי השני' פרחים הם רצות קלולה ובצביל השם חדש שקראו לו והוא שם קנס לא פקע חקירות מיינה ועדיין שם רצות קלולה עליו ואקור מן החודש אפילו לדעת הרצ בעל ההגהה והלוה פטור מלפרעו' . ולא לצד הוא פטור אלא שיעשה חקור חורה אם יפרע ואף על פי שכתבנו דאין פטור דאין שצוה ציטוי חלה לעצור על דברי חורה צעתי' מעשה ודינא דכולל לומר דכיון שכתבנו לפדוע הקרן והרצות מנו דחיילא שצוה על הקרן חיילא נמי על הרצות לא שייך הכא כלל ועושה הוא מי שישתבז לומר כן דודאי הכנסנו לעצור על דברי חורה בפשיטתו מעשה לא חיילא עליה שצוה כלל חליצא דכולי עמלמ אפילו צבולל כדמנכח צפרק שצוהו חכין צהיה דקאמר צמנחא צבלמא לריש לקיס משכחה לה צללו והן אלא לצדי יומק היכי משכחה לה וכו' דמי שכתבנו לאכול שחומות וצבלות לא חיילא עליה שצוה כלל ולא מספק צוה אדם מעולי' אדרבי' ים מהפוסקים שהסוף עוד לומר ומה שהיה דלעיל דלפניו בכתבנו צבולל לעצור על מלוח עשה צמטל שכתבנו שלא לאכול מלה לא חיילא עליה שצוה ואוכל מלה צביל פסק ומה היא קצרה הרי' ז"ל ולכן הפס' על הרי"ף ז"ל שהציא צבוק הלכות פקחים וצפרק שצוהו שחים צמנחא דהיה דלחמיר צירוקלי' שצוה' שלא לאכול חקור לאכול מלה צבילי' הפסק ותפס עליו דבגמרא דאין צהיה דלעיל ומהלך דלא קיי' לן כשהוא ירושלמי דאין שצוה חלה לצבל לא המלוה אפילו צבולל . סאמחא השאלך כל צבלי' המדושים חלקו על הרי' צוה וכתבו דרשו' אמת ולא פליג כלל אגמרא דאין דחלוק גדול ים ציירים והעולה לדעת כלם גם לדעת התוס' צמס ר"י סם שצוהו הוא דככתבנו לעצור על דברי חורה

רצותיו . צדבר הזה היה עולה על דעתי לסתריך ולסלח ולחמ ולקיימו עוד צבלות ואומנם אחר כך חזרתי צי ודחתי לקלר כי לא נראה לי שהוא מוכרח ואומנם . אלא לדעת הרצ ורצותיו שני הנשואים שנים ומחלה הכתוב שהציא כפי פשטנו נראה זה יותר אמת . ומה ששם המשל בדירת חלך הוא לשני טעמים . הראשון הוא ששם משל צדן דומה לדין הסמוך למעלה לשילמד החמור מעליון ומה שכמו צבלותו ורצ צבלו שהוא אצק רצות לריך לדקדק צדן שאם עדיין לא החזיר לן חובו וכו' אינו מנכה לו הכל וכו' כמו שכתב הרצ ומשום טעמא דכל סלוקי' צלא חצי אפוקי ויחיה הוי כדכתב הרי"ף . הכי נמי כשהלוה לחצירו ולאחר זמן חצו כו' הוי אצק רצות והוי דיניה כמו שכתב' למעלה שאינו מנכה לו הכל וכו' ועוד טעם שני ג"כ פ"פ דרך זו שכלפי שכתב הרצ צבעט הדין הסמוך דהוי אצק רצות לפי שלא החנה עמו שילוחו וידור צבלו דמשמע דדוקא שהחנה עמו שצעת הלוהה הוי רצות קלולה וכו' לזה קמך מיד דין לחצרו ושם משל הויר רצות וכו' כלומר ומה שכתב למעלה הוא אחתי ומדויק ששם לא החנה שצעת הלוהה הוי אצק רצות :

דרי' נכו טעם יפה למח הורו רצותיו של הר"ם צבולל הדין ההוא צדירה חלך ולעולם דהיה צבאלר הנשואים שכתב למעלה שהם רצות של חורה . אשר נפי זה אין לנו הכרח ללמוד מאלך חקור חורה לדעת הרמב"ם ז"ל בנשוא השטר שלפניו אומנם מהדיוק האחי' שדקדקתי צדרי' הרמב"ם נראה שם רחיה לאקור אפי' לדעת הרמב"ם ורצותיו מלצד כל שאר הרצות שהשינו עליו צדן ההוא וכתבו שהוא חקור מן החורה . וענה צידיו שאין להחיר בנשוא השטר שלפניו מועד הלך השני שכתבתי .

ג מהלך השלישי אין להחיר בנשוא השטר הנכר שאין להחיר מדרצנן הוא מנחל דלא ברע מריצות מחלוחת דאקרה המסנה (צ"מ דע"ה) וכחצוהו הרמב"ם (פ"ה מהלך ולות ועיר' ד ק"ס) וכל הפוסקים ז"ל ואע"ג דהתם מיידי צבולל מועדית שהיו צבלות חללי והכא קאמר דרך מחנה אפי' הכי חקור דהתם הוא מפני שכתב פרע לו מועדית קודם שישלח לו אומנם צבלן שנותן לו עם פרעון מועדית הרי הוא חקור אפי' שלא אחר לו צבולל מועדית שהיו צבלות חללי אלא שנתן לו קנס וכן כתבו הפוסקים ומה שכתב דרך מחנה ככר נכתב דאין מועדית ולא לצד חקור מדרצנן אלא מן החורה הוא חקור ג"כ שהרי בנשוא השטר עלמו נראה שהוא מחנה עמו צמה שכתבתי כי לו החנינו שצעה שומך לי מועדית וכו' ועוד כתבו ומה שהודיתי לו והחניתי לו חמנתי וכו' משמע דעם המלוה החנה ולו צבלמו חודה ואם מפני מה שאמר החנתי הלוה ולא המלוה אין להקל כלל וככה רחיי להיות החנתי כיון שהוא המקבל על עלמו מלצד שאפילו שיהיו צדרי' הלוה לצדו צלי' שיהנה עם המלוה אם קבל עליו כן שצעת ההלוה ואח"כ הלוה לו המלוה הרי הוא כאלו החנה עמו צבולל והוא רצות מן החורה . אשר וכל זה נראה לי שאין היצר ג"פ דרך השטר ההוא לא אפי' היצר מן החורה ובי"ש שאין היצר מדרצנן ואינו יכול להאמין שהיה יעקב מאורכי"א נאם ז"ל היצר ח' בנשוא ההוא .

האמת שלא נכתב בשטר ההוא אם אותו החנתי היה שצעת הלוה או לא . כי אולי שהיה שלא שצעת הלוה' וגם שלא שצעת המלוה מועדית מהלוה אלא שהלוה מעלמו אחר ההלוה כדי שלא יחצו עמו המלוה מועדית כחצ"ן ואם כן הוא לשון להקל וכאשר נכתב ורעפ"י שכתבו צבגהה והחיר ללוה צריצות זהו לשון המעתיק כאשר כתבתי למעלה ואולי המסדר לא קדרי חלל צמנחא שכתב' שלא שצעת הלוהה גם שלא שצעת חצית המלוה מועדית וכל זה איננו שות כי עוד אפי' חוזה גמנומים אחרים בשטר ההוא שאין שום חיוצ כלל ללוה לא קצין ולא שצוה ולא שום חיוצ אחר ואפילו שמועס רצות היה מותר מלך ליימא לן דלא יחזור צו הלוה דהאומר לחצרו מחנה אפי' חסו' לך לחזור צו חוזה לו אם היה מחנה מרובה ואפילו צמנחא מועדית יכול לחזור צו אלא שים צו מוסס מחסורי' אומנה כדאיתא צמליעא פירק הזהב וגם כל זה אפילו כשאין אסמכתא בשטר אומנם צבנ' הזה דאיתא אסמכתא' ואין צו קצין צמנכשו לא קיי כלל . האמת שאפשר לחרץ צזה שלא היה מדבר הרצ בעל ההגהה עם קטני' ועמי הארץ וצדרי' אלה לחכמים הנקיים צדיקים וטופרי' דשטרי' . ודינא דרצות רלה דהודיעם כמודיע דצ חדש . ועם כל זה נראה שנוסח השני' ההוא לא נתקן על ידי הרצ המכר ולא עשה הוא צו מעשה מעולם : **ואדרי'** הדינא אם כל זה אלא לדין הפרטי שלפניו ואומר שכתבתי למעלה הוא מנחל שהוא צבאלר רצות גמורה מן החורה ואקור ללוה לפדועו' . שמהלך הראשון שכתבנו צו שיפרע קנס אין חרר הוא מנחל מועד שכתבתי למעלה שאין שום חנתי מועדית להחיר הרצות לא דרך מחנה ולא דרך מחילה וכל שכן ליחור דרך קנס דהחורה אקרה שלא יתן קנס וכל רצות שנותן האדם דרך קנס נותן אותו כי הוא אם היה מולל צלי' רצות לא היה נותן רצות :

ג מהלך השני אין חרר כלל אפי' מן החורה וכאשר נכתב וכל שכן בנשוא הפרטי הזה שני' שייצב לעיני' יראה שכוונת המלוה והלוה היתה ללוה צריצות קלולה מעשה ההלוה ומחלוחת החחיל הרצות ואף אם הם והקופר והעדים צמנכס שהדבר היה מותר כשיראו שלא החחיל הרצות מחזון ההלוה רלו להקטיר סענין מנלה מעוקי' ובסמכות לקיים מאמר הכציא אם יסחר אים צמנכסיר ואפי' לא ארצו על דרך פירוקס ז"ל לא ארצו האלף צפתח ארצא כונחם חלינו וכתן צבלס שם יעירו על עלמס שחיי' כפרו וכצו צמנחא ודי לזה סימן הקנס שהוא כי' פרחים לחרש כ"צ ווי יתן ויבדו לנו כמה לא היה הקנס שלשים פרחים או שמהם ועשרים אם לא לקצת הזמן ההלוה היה מחלחל לחמש' עשר חדשים שים וחזון השטר לזמן הפרעון שים וחלי' לק' בחדש כמנהג הערלים שצולה הרצ' מאלף פרחים חמשה ועשרים פרחים לחדש והקירי הרצות מהשני חדשים הראשונים שהוא חמשים

החשובה מי שנמצא לעבור על דברי סופרים הן בנימולו הן נקיומו טעמו נצחו כדעוכם
סליח טעמתי דעמכם לה נללו והן והסלי דפק יוס הכפורי דלמתי הסס
זרים בקים אמר לא נעמכם לה חלל נעמכם מלי סיפור אלינך דרנני או נסמס אלינך
דרי נקיעה חלל לוחם דרים נמי חלל לא עומכם מירי וליכא מינה לא כיינמח ולא חיותה
דסמס מלי קאמר וכי עומכם מירי חלל נעמכם דנמו לאפור וכי חלל דלורימח

שאדות ותשובות רבי לוי אבן חביב

אמר כשנשבע על הלאו חייב קרבן שצוהו דהא איבא דנר וחלופו ומקיים להרע או לסייע
כי זו היא כונת המקשה הם .

והיה נראה לומר שדברי הר"ן הם צמי שטבע לעצור על דברי טופסים ולא ידע שהדבר
הוא אפור מדבריהם והוריענו שהרי היא טעומה הוא טעומה ולא חלה עליו טעומה נחמ
לקיים דרעמיו דבריהם וכו' לא צמי שטבע נחמדי לעצור על דברי טופסים אבל אינו
חלה צמיני שם נחמ שטבע נחמדי דברי היא טעומה וזו היא אפסר מכאן שהיא
הנחמ : ואם נחמ שטבע נחמדי חייב נקיים טעומה ויסקים עם נחמ הרעצ"ס
ז"ל וגם הקונויא הנ"ל חנא כפסטה גם זה אינו נראה כי לקיים זה לא היה לר"ן לטעם
שכח העמיד דבריהם וכו' והיה לו טעם יותר יפה וכולל עמו וזה שהרי היא כח
טעומה טעומה או טעומה חונק"י דכ"ח שהוא טעם שהיה חונק גמור חונק הדבר חסיל
מדברני ונכסיל כל טעם עליו ואם היה ידע שהוא אפור לא היה נכסע עליו הרי הוא
אפור וטפור : ואפילו הרעצ"ס ז"ל יורה שכל לעניני דעמי ונדרני הרעצ"ס ז"ל הוא
כל זה בהלכותיו וטעם היות שחל לו עם טעם אלא נחמדי מן המורה עם כל זה נראה
שהר"ן שחל : וא"ל שכן זה הטעם שכתב הר"ן וכונתו היא לזה הטעם שכתבתי ורובם
לומר שם לא העמידו דבריהם וכו' אז היה מחוייב לקיים טעומה כי הרי הוא לו חונק
גמור אותו הדבר כיון שלא העמידו דבריהם : דל"ן נחמדי הלשון כי ונדבר נחמדי
העמידו דבריהם חונק כל חסילי לחמדי : גם עמה נחמדי רחיה נחמדי כחולל נחמדי שדבר
חסילי נחמדי ודבריו הם כוללים חסילי דין נכסע נחמדי דין נכסע נחמדי ופירוש זה שני
אם לעניני קרנן טעומה וכו' ואם לעניני טעם חייב לעצור וכו' אין כונתו צמי החלוקות
נחמדי אחד שהוא הטעם אלא כל חלוקה מן מדברת נחמדי אחד : הרעצ"ס נחמדי וסמנים
חסילי נחמדי : גם עה שכתב כי אי לעניני קרנן טעומה נחמדי וכו' אין כונתו טעמי חסילי
נחמדי להחמיר קרנן טעומה כי אי אפסר נחמדי נחמדי כאשר נחמדי נחמדי ולא חונק
הר"ן נחמדי זה נחמדי פיו חסילי עמי : לרד"ו נחמדי וזה הטעם צדי נחמדי דברי הר"ן
ז"ל ותיקני הקונויא הנחמדי : נחמדי :

והאחי' שהרשיה הזאת נחלש כזה בעזר הרחיות שהניח השולח לא הייתי זריך להאריך ולתקור עליהם ודי לנו ראייה לבטולם שהרצ המשיג לא חשש מהם עם כל זה ראייתי להאריך מעט בזה ולבדלות שמי' בהם כדי לקיים הד"י הנז' .

[illegible]

דאָס האָט געווען דאָס ערשטע מאל, וואָס די אַלגעמיינע אָפּוואַקסונג פֿון דער אַרבעטס-וועלט, האָט געפֿונען אַן אַרבעטס-פּלאַץ. דאָס האָט געווען דאָס ערשטע מאל, וואָס די אַלגעמיינע אָפּוואַקסונג פֿון דער אַרבעטס-וועלט, האָט געפֿונען אַן אַרבעטס-פּלאַץ.

שססססס הייתי לומר שזה דאית השואל והסבויא הזכר אינה עולה שכתבתי אלה תול
אחר יותי פשוט שבויא הזכר, שאין אלו לריבוי לדרבי הפסק צו והוא דבין
ההם בלואת סבויא למדו ממקורו תורה דלא חילל שנוע' צבור דבזר תלוה ממילא שנוע
דרוקא מלוה מן הסוהר חלה למעו'ם בל מלוה מדבנן דלא ח' דלוריתא ונמנע
ודבנן' ואם תחא הול היא דאיתו' גם זו אינה רחיה כלל דעמי' חזית דרייקא לסלי
יסא דוק להך יסא דסא קלמר הסא דרוקא דבזר הכשות חלה שנועם צבור והסנ' לצבור
כל מלוה דבנן לאלו דבזר הכשות דסא דא עבר אלאו דלא חסור ואם כן לא חיל
ליה שנועם : הרי שאין כח דליות הללו האסורות כולל ללמוד הדין הנה' וגם לא
אמירו דאשנוה :

לענין מעשה נראה דקך **מלאכים** מעויין אלף **טכיון** שהראשונים עמלם לא היה כח צידם לומר שלח חלה עליו שנועה לעבור על דברי סופרים אלף עכח רחיה או רחיו ואחם רחיות אין בהם כח נעמוד ולהעמיד דינם ובאשר תחננה אם כן נראה שכלל להכריע בפסוק דברי הר"ן ז"ל ולא כדבריהם ז"ל דנכמה דוחי איח לן עז ואל תמנע שאני דמצינן דלוי כוללו צניעות ספק האשר רבה וכל היכל הנשבע לעבור על דברי סופרים ואל תמנע יעבור על דברי סופרים וכל יעבור על שנועתו נזקם עשה חלל אם שבע לעבור על דברי סופרים נזקם עשה יעבור על שנועתו נזק ואל תמנע ולא נזכר על דברי סופרים נזקם עשה דשעמיר דבריהם וכו' ואפילו במקום כרח איכא יכתיב דשעמיר דבריהם כגון בערל וסוזה ואחל כליחת נמי צניעות ועיקרה בעסקים ספק האשה - ואף ע"ג הדוקא נהנהו תלת העמיר דבריהם במקום כרח לאו בדוכתא פריטי ארבעה אמרו יבא עשה שם צו כרח וידמה עשה של דבריהם כגון צניעות שכל

פתי

[illegible]

אבל מה נעשה שהיה זיל כתב בפטירות בחסות המכר בהסן אשר לקחת זה כראה לענין דמיה' לומר כפי אשר למדתי מדבריו ז"ל ודו"ק שחוק בין מי שמסבג טל לעבור על דברי תורה שמלל אצל יחל מי שיעור נבלה למי שמסבג לעבור - במל שמסבג שיהלל מלי שיעור נבלה דכחשבת מל לעבור מלה עליו המסובה וחידי לקיימה ואם עבר חייד - אהם מי שמסבג לעבור אחי יכז לעבור כיון שהם עובר על דבריהם נקום עמם ואם חקיהם דבריהם עובר על המסובה נבז ואל תחשש דא קינח לן דהעמידו דבריהם נקום מורה שבז ואל תחשש :

דואק עב נצ דאסער הרע"צ'ס אלו השני נושאים גדינם וזה לשונו * (כפ"ה מהל' שנועות) שנועה שלא אוכל כל קטור הנבזלות וכו' ואכל מיני צנועות וכו' שנועה שאוכל פסחות ומזבח חייב צנועה, ציור עד כאן * לא קשה כלל דהיכ כחז לפי פסק הדין דהל' שיעור אקור מן הסורה וסקל' וסרדי רל' ה"א אליז' דריס קצת דקטורי' ליה מוכססוהו אקור מן הסורה וכי יליצא צארעא וכו' לא קשי כלל ואיכא חרי עמי'חדא דכסוהו אקור מן הסורה הוא הנכריה דכל דואק וליכא לאו מיוחד לאיכידו וכל דליו' איכידו מפורש שיייל עליה שנועה וכמו שכתבנר לפני' צ"ה מה שאין כן כסוהו אקור מדרבנן דליכא לאו דלא תפור * ומו דרשנר אקור מדרבנן איכא לעמוד העמידו דכריהם וכו' מה שאין כן הא דריו אקור מן הסורה *

כלללא דמילתא דיש חילוק נהלי שיעור אליבי דריש לקים צין כפשתנע שלא לאכול לכשתנע
לאכול ונחלי דקאחר בגומא נשלתא לריש לקים וסתכת לה בלאו ויהיין אין פירוש
דמלה עלוי הסעודה ותיבי לקיימה ציין כמו בלאו וסתעסס מה' אלל דמסום דמפני
דקדמי הסם מן כפשתנע שלא יאכל וכלל כעלות וסירשו לה בגומא כפשתנע שלא יאכל
בנלות כפירוס וס'סו עלה ודרי מושעס ועודל הוא וואוקמה רבי יוסחן ככולל דדריס
פסוקים וכו' וריש לקי: וואוקמה למעסס חלי שיעור הקסו עלה מו נשלתא לריש לקים
וסתכת לה וכו' כלומר דין הוא ויהא חייב בלאו כעסכר דקדמי תמני' ונאפשר לו גם כן
לישעסס על היסין כיון שחלו מיעסר מן הסורה על חלי שיעור וכו' פ' כפשתנע על
הסין אינו יכול לקיי' שנועסו מכה איסורא דרענא דרעמיא עלים אכריז מכל תקום כין שמן
הסורה יכול לישעס על הסין הכי קקא דכל ונחלוס ומקיים קקא דלסרע או להסיר ותיבי
כפשתנעס על הללו וענר דקדמי תמני' אלל לריבי יוסחן אינו חיי' על הללו כיון דכל
הסין אינו יכול לישע' כלל וסוה נחסר עלוי מן הסורה ולעולם שאין דין שנועס הסין
כדין שנועס הללו:

דלמי שירלה לחלוק על דברי אלה ויאמר דענין לי החלוק הזה ולעולם דלמי חייב על הלואה אלא שביאית חייב על הדין דבהי עמיס להרע אל להטיב אצל שטאיו חייב על הדין לא היין שייב על הלואה אונד דעמקומו הוא מוכרע דודאי מ' שעבר בעל הלואה נחשל שטענע שלא יאכל אם אכל נצחיר מיין מלקוח וואס שטענע מיין קענן דעמקומו שטענע על הדין נחשל שטענע שייכל ולא אכל אינו מיין מלקוח נצחיר מעניי שלא שטענע מעמא וגם היין מיין קענ' כי אי אפשר לו להיטור שובב כשטענע לעשות ואל עמא אלא אלו חנוס ופסור ווי שטיין קוף פרק שלישי מלכות שטענע להרעניס ואל שפיס' תחא' השוגג שטענע נצור להנא ולענר ויהא זה מוציא אייב נהרעס אליבא דכולי בעלמא שטענע נבגדא שפלתא לריש לקיש שטענע לה בללו ודין ללו להשמות דינס קאמר לעלויזר שייא היין קענ' צין אס ענר ולא קייס כמו בללו אלא כלוי שטענע לה מיהא בללו דקדמתי ממתי' כיון דהיי' ענר עלוי השטענע אייב כי מיני דלעניא דכולי בעלמי שייאכל חלוק צין היין לללו לעניי שטענע הכי נמי אפשר דלעמא הר"ן סלקי' דרנא ונרעס שטענעמא על בללו ודין דרעניעמא לעיל דריס לקיש שטענע לה מיי' בללו דקדמי ממתי' נעמאס דירוב לענע נא החורס על הדין נמי אפשר דרעניעמא על עניי' אינו יכול לקייס שטענעמא החורס דרענידו דרעניס נחמקס חורס נעס ואל שטענע:

האמת שם איז רוחא שאינו דומי ויש דומק בזה הסיפור מה שאיז נפיי הראשון דנשאלת לפרסום הראשון אף על גב דבדיה אינו מייד קרנן מינו דרוקא עשרם ללא שניא שונג התם וקרי סוף אנוס וכן נזמזל לא לקי היינו מפרסם ללא עשה מעשה לעולל שניב נסיון גמורם והרי ויש לו עונם מן השמים כדנא מצידי אומנם נפיי הלא האחרון בדין דמינו יכול לקיימה מעשה דהיא אסורי מדרבנא א"כ לא מילא עליה שנועת נסיון כלל ויהיא שנועת שוה וכלא מני לא לשניא אלא כספי הנדסה דעת הר"ן ז"ל היא דשנועי היין נאליאקור דרבני אינה שנועת נסיון ולא שנועת שוה . ואיז לתפועה על זה שפיר יס לנו ששנועת שפירי כן שאינה שנועת נסיון ולא שנועת שוה ויהיא הנשבע על איז מיוז שנועת שוה לא תהיה נחשב הנשבע שלא יחלל נבלה שניא אלא ביד לא חלל איז עליו מיוז שנועת נסיון איז מיוז שנועת שוה . ועם היות שאינה דומה לזו וזכך תפועה הר"ן לנו מלי שנועת שאיז נשניא ולא שנועת שוה . וכן זשפאנינו לדעת הר"ן אינה שנועת נסיון וכלא שנועת שוה . אינה שנועת נסיון לקיימה מייד לקיימה דהא אסור לו לקיימה מדרבנא ויהא דשנועת שפירי כן ואינה שנועת שוה דהא תופר לו מן התורה ופשיה מילא אלא מיידי קרנן מה שאיז כן כנולל דהיין אסור לו מן התורה וא"כ לא מילא אלאו לשנועת שפירי וזכרתי וארי שנועת זו דומה לדעוה לשנועת הנשבע על דבר שהוא תלוי בדין אחרים שאיז בידו לא לקיים ולא לשלל הכי נמי אין צידו לקיים עשני שאסור מדרבנא ויהיה דרי משה' וחוה מכה מדרוה גמורם לשנועת שוה . ואף על גב דנשאלת ללא לקי הנשבע על דבר שהוא תלוי בדין אחרים סוף דליפטר לא פטרם שישענו ממנו ותפסיק שנועת ונכאן איז אסור לקיים חילוי הכי כיון דמן התורה יחשבו לו לקיים הכי זו אינה שנועת שוה ונאמם אלא גורם לשנועת שוה ולוקא מכה מדרוה וכיון דשנועת היין מייד לקיימה מן התורה

[illegible]

גם עת סכתנחמי עלה דהסיח בריחא רענולת חשבי' אינו נאספיק לרחות' ונריחא דלין כח הלמידה ונחיל דקאנור הללו דברי תורס דוקא אלול עפולובחא דר' יוסף כמי דנאמנע דפולובחא דהחל קנול ורבי יוסף היל דלרבי יוסף נאקלח ערד סנח כסנח ונאסוס סיכ אפילו ערד סנח אסור חשנח' . ונלחל קנול דוקא כסנח אסור חשנח' לא כערד סנח אכל כי סיכ דלרבי יוסף נאקלח ע"ס כסנח ואסור מן חסורס להחנכות כנ"ס וסנאנכות עליו היל סנאנכות סול' רבי מוי ציוס הסנח דלענח חנל קנול דכחל לא פליגי וליכל למינר דכ' פליגי ,לאפס' פולובחא סיכל דלל מוכח ולי סיכ נאמנע דליצול דכ"ע להחנח' כנ"ס

שאלות ותשובות רבי לוי אבן חביב

הדומי עם הסכומה לא הולכים הסלמוד רק להכחי' לא לרי' אלינע' דגריקס
צחולין פרק אלו מרפוח אחרים חומרים כל שכן עם עומאים עומא ע"כ: והקסס
הסלמוד כמחן' כרצי אלינע' דמחי' לא להכס הלך זרז' אלל עורב אלא מפני
שהוא מינו וחיתך אפי' תימא רבן שכן ודומה קאמירן ע"כ . יראה צהריא
כי לא הלריך הסלמוד כמחי' הדומי רק להכמים לא לרצי' אלינע' כמחל' כי הר"מ
מחי' סמרה לצי' חרי ולא על הר"מ צנצד' חני תומה כי גם על הר"מ ז"ל רצו
אשר הציא צהלכות פי' אלו טרפ' צ' פסקי' אלו יחד כאלו הם ומסכימים כי הוא
הציא קוביא זו רשכן ודומה יראה שהוא פוסק כחכמים ואח"כ הציא צריחא אשר
כמחי' זה צביא' דעת רבי אלינע' חה לשכוח ח"ר עורב זה עורב שמו' . אה
כל עורב זה עורב עומקי והצא צראשי' וי"ס' למינ' להציא אה חזרז' . למינאו
להציא סכוכית לצנה וכו' והנה דברי הרמז"ס ז"ל בלו לנו שלא ימכן לרחוח בזה
מה שדמס הר"ן ז"ל צביא' להלכות וחף' על פי' שהר"ק ז"ל הציא צריחא זו
הלכו' מפני שהולך להציא עורב העומקי והצא צראשי' ויוניס הציאה כולה ע"כ .
כי אחר שידענו כי כל פסקי' הר"מ הם ומסכימי' עם פסקי' הר"ק רצו או צרוס
וראיו להר"מ בזה שפסק כרי' אלינע' צביא' והר"ק הציאה צהלי' יראה שפסי'
גם הוא כרי"א חוה כי דברי הר"מ והר"ק ז"ל רצו הם קושרי' דבריה' עכ"פ
לכאורי' חולת הסתירה אשר נפלה צדריהם עור' יקסס קושי' גדול כי איך הסכימו
לפסוק כרי' אלינע' דסומותי' הוי' וכל שכן לבני' חכמי' דהוי' יחיד לבני' רבים והלכי'
כרזים . ועוד כי מקושיות הסלמודי' כמחן' כרי' אלינע' יראה כי ספרה רבי אלינע'
אינה הלכה וע"כ תומה הסלמודי' כ"א היה הלכה כמותו אינן מקום לקושי' הסלמוד
ועוד כי כל הפוסקי' אשר ראינו דבריהם ושומענו שומעם הם פוסקים כחכמים
ומעטעמים שכתבתי' וזלתי' הר"מ והר"ק והוא תומה גדול . תשוב' רחיש' שאלתך
שאלת חכם גם הקושי' כחצ' פיות' צביות להלפיות . כל אחת מהנה גדולה
וקטנה . וקודרת כחמתו ותצונה . והוכיחה על מוכי' וערס' שאשי' עליהן כפי'
ההלכה' רחיש' להעי' על קושיא' א' שיש לי עוד צדרי' הרמז"ס כפי' הנרי'
ומהגני' והיא זאת שהנה ראינו צנו' וצנו' שחלקו רבי אלינע' ורבנן צ' עופות
עומאים והם חזרז' וסכוכית לצנה שדרעת ר"א למינ' דקרי' דכתי' צעורב הוא
לרבות צ' אלו . ולדעת רבנן סכיהם טהורים ולמינ' דקרי' הוא לרצוי' עוף אחר
שלא נדע . דעל' מיימח' דרצ' כחמן' דקאמר היה צקי' צהן וכו' הוא שיכיר
עורב . מקס' עורב וחו' לא והמחי' עורב זה עורב למינכר' רי' אלינע' חומו' להציא
אה חזרז' . א"ל לרי' אלינע' וכו' ד"א למינאו להציא סכוכית לצנה ד"ר
אלינע' חומר לו וכו' ומשני' דצ' אלו העופות חורה אחת ומשפט' א' להם להחרי'
או לאיסק' וכן צבריחא דכתי' הר"ק למינ' להציא אה חזרז' למינאו להציא
סכוכית לצנה משמע דאלו הצ' עופות צהר' ומחא' ומחסינאו וצין' שסחיהם הצריחא'
מחא' אפי' לדעת רבנן ופליגי' על הצריחא' האחר' כפי' פשטה דהתיא' צריחא'
או לדעת ר"א דוקא וכדתי' צבריחא' האחרת וזמן' דלסק' צזרז'י' אשר צבוכי'
וכו' ואיה' קשה מכל' ליה להרמז"ס להציא צפסק' חזרז' לאיסק' ולא' הסוכני'
לצנה היה לו לאיסק' סכיהן אחת הדבר שזאת הצריחא' לא כמחל' צפסק'
הדפוס שלנו כפי' מה שהציאה הר"ק כי לא כמחל' מומנה וזלתי' סחלי' האי'
אה כל עורב וכו' אבל סחלי' האחרון למינ' להציא וכו' לא כמחל' האומנם מחא'
שהר"ק כתבה ודאי' היחם צפסקו' גם צפסקו' של הר"ן היחם כפי' הנכרי'
ומדבריו ויש לנו לזו' שג"כ היחם צפסקו' של הרמז"ס ואיה' קשה דה"ל לאיסק'
גם צבוכי' כמו שאס' צזרז'י' וכו' מחא' אלי' על האי' והוא חזרז'י' אלו מלעטרים
דומעמ' דלה' הלכתא' הוא ואכי' צא להוסיק' ג"כ הסוכני' לא היא וקושי'י' זאת
היא חזקה בזה האופן' דלפי' הנרי' לא הי"ל לרצ' להציא אפי' חזרז' לאיסק' מוכח
קושי'ותיך' ואס' צבולי' הי"ל חיו' רחיש' סכוכית הגמרא להציא לאיסק' הי"ל להציא
גם הסכוכית לאיסק' דלפי' הנרי' הסלמודי' שקולים' הם ויצאו לאיסק' לאיסק'
וכדתי' ר"א או להיחר' וכדעת רבנן כדמוכח' ומחי' צביותו' הנרי' עוד א"י חומר
שלהציא' ר"א וזמן' לצד' לאיסק' יותר היה ראי' לרצ' לאיסק' צבוכית' מוצרז'י' וצפער'
צבוכית' דירוקה' כרסם' וזה שאיסק' חזרז' מוכח' צנו' צהריא' צ' מקומות' שהוא
לדעת ר"א ולא לדעת רבנן : האי' הוא צנו' דמקסס' צנו' לפי'ם על הצריחא'
דחני' אחרים' או' שכן עם עומאים' עומא' עם טהורים' טהור' כמחן' כרי"א דמחי'
רי"א חומר' לא להכס' הלך' חזרז' וכו' ומחיתך' אפי' תימא' רבנן שכן ודומה קאמר
משמע' לפוס' ריהעי' דדוקא' לרי"א חזרז' הוא מין' עורב' מפני' שהולך' אלו' לא
לדעת רבנן וכמו' שצא' צדרי' . המקום' הצ' הוא צבריחא' שהצחתי' למעלה' עורב'
זה עורב' למינכר' ר"א חומר' להציא' אה חזרז' חומר' לו לרי"א וכו' ותמא'ני' עניך'
שלא דקדקת' להכריח' דצריך' מוכח' אותה' הצריחא' כי היא רחיש' חזקה וכן הר"ן
לא קיים' דבריו' שאמר' שהחזרז' והסכוכית' מוחרים' לדעת רבנן' אלא מהחית' צריחא'
ח"ל' ואל"פ' שהר"ק הציא' צריחא' זו וכו' אבל צבוכית' חזרז' לא קי"ל' חבי' דהא'
אמר' הגמרא' דפליגי' צהן רבנן' עליה' דרי' אלינע' עכ"ל . הרי' צ' רלויות' חזקות'
חומר' שהחזרז' אינו' חסור' כ"א לדעת ר"א והסכוכית' הי' דירוק' כרסם' חסור' אלינע'
דכ"ע כפי' פסק' הגמרא' דלליסנא' דחומיר' דחזירור' כרסם' כ"ע לא פליגי' דשריא'
כי פליגי' דירוקה' כרסם' דרי"א חסור' ורבנן' שרו' הא' פסק' הלכתא' צהריא' כרי"א
ולליסנא' דמר' זוער' צרי' עפי' דקאמר' דמחירור' כרסם' פליגי' אבל צירוקה' כרסם'
כ"ע לא פליגי' דחסור' וא"ה קשה' צדרי' חרצ' שאמר' תומח' לדעת רבנן' והוא'
חזרז' והחיר' האסין' אלינע' דכ"ע' והוא' הסכוכית' דירוקה' כרסם' מחא' שלא' מחא'
צכלל' העופות' עומאין' ומה' נמשך' לנו' פסק' א' ולי"ע' עליו' והוא' שמה' שחצב'
כצורך' להסכים' דברי' הרמז"ס' והר"ק' ומכס' דברי' הרמז"ס' צטלה' פי' הר"ן
סכתי' צביא'ור' כוכה' הר"ק' על הצריחא' שציא' למינ' להצי' אה חזרז' . למינאו
להציא' סכוכית' לצנה' דמדברי' הרמז"ס' מוכח' דהריא' דלא' ק"ל' צפי' דברי' הר"ק'
דכתי' הר"ן' אלא' דמחי' דקאמר' צהסי' צריחא' למינ' להציא' אה חזרז' הלכתא' הוא'
לדעת

עי' הם המצדדים בלואי הרביעי ופי' אצ"י צג"י שהמלוכה עובר בכלן והלוא עובר
 ומסולל המצדדים הלא המצדדים עדין לא התמנהגו עדין עובר ומסולל המצדדים עליו
 נשך וכן כחצ המצדדים וכל המצדדים והם עדיין לא נבנה המצדדים המלוכה וליכ
 חקורא חלל מנעם המצדדים והמלוכה לצד הוא ענצ' דאלוא דלא המצדדים מנעם
 המצדדים עבר כדלמי' צריש המוכר פירות דקאמר המס ומנעם כחציה הוא דעבר
 ליה המצדדים . ופרש"י מנעם כחציה קא עבר המלוכה חלל המצדדים עליו נשך .
 וכ"כ המוס' ג"כ צפי' חציה נשך ומנעם קאמר לא הוא ספי' ולא קאמר לא
 הוא ענצ' דער המסח' ליכא חקורא ליה כלל חלל המלוכה ואפשר שנסעם בצי"ת
 המסח' היה מחקן רב עיליש הדבר באופן דלא להיו רבי' כלל . ולמי שיאמר
 שזה רוחק גם דרש"י פי' לא הוא ספי' לא היה מאכיל דמי' דעל בצי"ת המסח'
 מלוא קאמר סכני' חומר עוד דלפילו בזמן המצדדים ליכא חקורא כלל ליה המס
 בנאש' של רב עיליש ומנעם הוא דהמס ליכא רבי' צפועל אפי' מדרבנן זולתי
 המצדדים לצד זה שבעם הרביעי הם הוא ואל' שהשוו' מחלוקת המסח' והמסח' שיקח
 צעל המנעם בנתיחן המלוכה המלוכה חלל' שילוא לפועל לעולם חלל' חלל' חלל' חלל'
 ונעדר אוחה המחלוקת בצדה חין רבי' כלל בנאש' שחלל' היה לוקח רב עיליש חלל'
 ריח לצד חינו רבי' ואל' אוחה המחלוקת שחלל' היו מחכים שיקח המסח' בנאש'
 לצד מותר היה גם כשיפרע רב עיליש חלל' המסח' חינו רבי' כלל ואל' אוחה
 המחלוקת שחלל' היו מחכים שיקח צ' שלישים צריח מותר היה . ח"כ חין שם
 רבי' צפועל לעולם והרבי' הוא מנעם המצדדים וכבר אמרנו שאין הלוא עובר
 על לא המצדדים ומנעם קאמר המס צדיוק לא הוא ספי' ולא קאמר לא הוא
 ענצ' חלל' כלל רבי' דרבנן דיש רבי' צפועל שטותן יוחר ומסח'ו כמו שהמלוכה
 עובר מדרבנן ומסח' לא חשיך הוא הדיון הלוא זה נראה לע"ד פלפול אומי' ויפה
 לא מלאחי צו חקורן רק שלא כחציה המצדדים ז"ל . גם אחרי שכתבתי דברי
 חלל' ריחתי להראש' ז"ל בפסקיו שדייק הדיוק הכי' ולא לקוח כולל כמו הראש' ז"ל
 ז"ל . ח"ל מלוא קאמר ולא ענצ' איכרי' לא דלקדקן דאבן רבי' כי
 חלל' חין חקור ליה מלוא יחיד לירידה עפי' לא קרינן ציה לא חלל' חשך
 ואפילו איכרי' דרבנן ליכא חלל' דוקא צי' מלוא חלל' איכרי' חקורא' הלכך ליכא
 חקורא ליה חלל' חלל' ואפ"י עוד לא חתן ומכשול עד כאן . נראה שכוין
 למע' שכתבתי ובכלל דבריו דברי' וח"כ דין המסח' לעצור על רבי' דרבנן הרי
 כנאש' לעצור על חלל' חקורא דרבנן :

כרל דצרי צטווא שלפנינו שלדעת רש"י והראש"ד והרמב"ם והרשב"א גם לדעת הרמב"ם ז"ל לעודה דקדוקה הוא שדקדקתי דצדניו ונראה אמת ומוכח הרי הוא רצית של חורה ואם כן פשיטא שאינו חייב לקים שצונו גם אם כחן כבר מויליין * ואפילו לוי שלא יורה דקדוקה הוא של הרמב"ם ויחזר דלעתו אינו כי אם רצית דרבנן כבר ביארתי שהלאו לחפוט לענין מעשה הוא שאפי' צריצת דרבנן אינו מחייב לקיים שצונו וכן בכל מקום שעובר על דצרי אפרי' צקום עשה ווי שלא ירלה להורות צה הדין כולל ויראה צעירי לתחומי צצונו לפחות צטווא שלפנינו יש להורות כן הלכה למעשה . מלכד מה שכבר כתבתי למעלה ודקדקתי צקנון השער ובחשצון הקכם הלא הם יעידון יגידון כי הכל רצית קבולה ומעיקר * ואקור מן התורה * ועוד יש לד אחר צטווא שלפנינו שמתחמו ויפער לחלל צצונו הכז' והוא שכפי היראה כשנצנע ז' הלוה חצז שהיה מותר גמור ולא היה צדצד שום איקור אפילו ומרבנן * כי כן הורה לו הקופר על פי אוחה ההגנה * ואם אמת הדבר שכשנצנע חצז שהיה מותר גמור מרי אם כן שצונו זאת כצונו ששנות או שצונו אוחסין והכל יודו צבורות הר"ן כאשר כתבתי למעלה ועוד יש גם כן לרדים אחרים שמתחמו אין הלוה חייב עמה לפדוע הרצית אפילו מכה שצונו המכר לדעת קלח ומתפוסקים * וכל השבועה והוא כחצו למעלה צקוק תשובה הרשב"א ז"ל הן מלך השער צעלמו כי יש צו אסונכתא וכפי סידור לשורו נראה דאין שצונו מנעלת האסונכתא ולא ראיתי לתאריך צאלו הלרדים כי אינם לריבים * ולכן אם כהן משכון הלוה המכר על הרצית המכר מחייב ווי שהוא צידו לתחמיו לו * גם השער סכתן ממשכון צענת ההלוואה מחייב ווי צצדיו לתחמיו לו * והי' יחזיר התרה עתה ליושנה * לאמר לירושלם וסנצו ולערי יורה צצנית * ומתחמה צעירו מרוס ומתחשון מקום ומקדשו מועון לשכינה * וכסא ומשפט יחזור ליתמו צקסדרי גדולה וקטנה * כמאמר הכז' עליו השלום ואשיצה שופעיד כצראשונה אמת :

כאם הלעזיר ו'שנ ירושלים • הנחלמה נשצרון מוחנים • כי יראה חרבות ונקדשה
סניצ • הלעזיר לוי נבמהריר יעקב ו' חניצ זלמה •

יטוב וציאי' על הרמז"ס צפרק ראשון מהלכות מאכלות אסורות שלא יקשה מדידיה אדידיה .

קה שאלה ילמדנו רבי' את אשר קשה לנו בנסחירת דברי הרמב"ם ז"ל על פי סוגיית החלומוד בהלכות ומאכלות אסורות פרק א' כחז שם חה לטובו והמייכים האסירים הם כ"ד ואלו הן וכו' עד ז' עורב ח' זרזי' * שכן כאמ' בענין להביא את הזרזי' עד כאן * יראה מדבריו אלו שפסק כרבי אליעז' לגבי כחמים דאמ' לא להאסם הלך זרזי' אלל עורב אלא מופרי שטח' מינו וצפרי' הזה עלמו כחז בהפך ח"ל וכ"ש עם הטומא' וכדמא להם הרי זה טומא ע"כ * יראה מדבריו אלו שפסק כחכמים אחר שהלךך הדמוי ולא הספיק עם השכונה לצד כענין הזרזי' עם העורב אשר אין לו זולתי השכונ' צלצד לא הדמוי' כי ע"כ לא הכריח ר' אליעז' קצרתו בזהו הזרזי' מין טומא רק מאל השכונה לצד כי על כן אמרו לא להאסם הלך זרזי' וכו' * וענין לירד

וזה סכנתה לעביות דעתי' ליטע כללם הוא כפי מה שאמורא אחרי שאמר
הקדמה בעצמא דש"ס לט' ותיא' שכל מה שנוכל לעשות במחלוקת החכמי'
או האמוראי' ולקרב קצתם באופן שלא יתרחם המחלוקת ביניהם ים לנו לקרב
ולתסבדל צדק' . וסנה טרע רחש נחמנו שמה שסחכר בצריחא צנמי' מחלקת רבי'
אליעזר ורצון צמכי עשוות וסם הזריר וסכטורית לנגה דמומי' לפי רישטא דסם
הקדמות מקרא דלמינו הכחוצ צעורצ לדעת ר' אליעזר ולדעת רבון מיתרות וכפי
מה סכמנתי דלחו כפסמם הוי דהוא דיוקן גדול לומר דלדעת רבי אליעזר למיט
לחמא לחיתוי' תריוטו ולדעת רבון לא לחמא לרצוי' לשום אחד מהן חלל עיק'
אחר שכל כדע חלל דלחינא דכילי' עלמא הזריר הוא מין העורב ומאי דקאמר
דקרא למיט צעורצ לרצוי' זרור לחמא ופולגותייטו דר' אליעזר ורצון לאו צליקור
זריר הוא דלחינא דכולטו חקור חלל צליקור מלחם טעם נקרא' מין עורב והוא
חקור דלדעת רבי אליעזר הוא נקרא מין עורב ואקור מנעמס דהולך' אלל העורב
ולדעת רבון חף על גב דהוא חקור שטוח הוי עורב לאו מלחא טעמא דהולך'
אלל עורב הוי מיט' חלל שכן קצנו וכפמא מינא לעשות אחרים דומים דהוי' דהוא
עורבא דליחא צנראסיה רצח פרעה ס"ד על פסוק ויהי עשו צן ארצני' שנה
צמי' רבי חייל רצח עלה זריר אחד וכו' . והוא כדעת רבי אליעזר דכל עיק'
שחולך וסכן אלל עיק' טמא טרי הוא מיט' ואקור ולדעת רבון חייט טמא מפני
כך' . ומה שסמקו צנמי' על הצריחא דקמכי אחרים אומרים כל שוכן עם טמאים
טמא וכו' כמאן כרבי אליעזר וכו' לאו חליקורא דעורצ פריך חלל חליפותא
דליכא למילך מלחא כללל לשאר עופו' פריך כלומי' שמה הפסק סל אחרים בכלל
שעשוות ודאי הוא חלינא דרבי אליעזר דאמר צוריר דמוסם הכי הוי מין עורב
מסוס דהולך' אללו דלחינא דרבנן חף על גב דהוי מין עורב לאו מנעמא
דהולך' אלל עורב הוא וחפילו הכי ליכא למילך חליציותו האי דינא דאחרי' ומפני
שוכן וכדעת קאמרינן דודאי חלינא דהכמייס ח' לא הוי שוכן וכדעת למעמא חייט
טמא ולא יליך מרירי דלע"ז דהוי מין עורב לאו מנעמא דהולך' אללו וכדכתיבנא
ולפי זה עיפוס לא לחסם הולך' הזריר אלל עורב חלל מפני שטוח מיט' . ויהא
לומר שחטו לומר' שטוח מיט' מפני שחולך' אלל . עוד אפס' . לומר דלפי' .
לדעת רבי אליעזר היות הזריר מין עורב הוא ומקבלה ולא לריכס לנעמא
דשחולך' אללו חלל שדרי ללמוד לנעשות אחרים אמרו כן ויהא לומר לא לחסם
הולך' זריר וכו' חלל מפני מה ש"ס לנו שטוח מיט' וכמו שטוח מיט' צודאי
ודרכו ללכת אללו גם כן צמאר העשוות ים לנו לומר שמי שחולך' אלל העומ'
הוא טמא טרי שחין רחיש לומר דליטו חקור הזריר חלל לדעת רבי אליעזר
לא לדעת רבון ומתהייל דמקסם צנמי' על הצריחא דאחרים כמאן כרבי אליעזר
וכו' . חלל מעצריחא סכמנתי לעמלה כרחש ש"ס סכרה חזק דהא פליגי' רבנן
עליה דר' אליעזר צהדיא וחמרו לו והלא חכמי' כבר תמרתא צביטורס היו אוכלי'
ממעמא דלדעתם מוח' ועל זה סמצי' אמר להם חף סם עתיד' ליחן חמ דהין' .
ועם כל זה כרחש לעביות דעתי' לומר שדעה טרע הוא שגם מכאן חין רחיש
וחפילו חלינא דרבנן חקור הזריר והוא על פי הסקדומי סכמנתי' ש"ס לנו לתסבדל
לקרב קצתם רבנן לקבטת ר' אליעזר כל מה שחפשי' וצפרע לעבין הפסק
לומר שחם צבולי' נעלמא צנמרא מחלקת צמי' קצתם רבנן ורבי אליעזר דליכא
ליסכא חדל דאמרו דקבנרם רמוקס מחד וליכא צבייטו מנא וליסכא חמתי'
קאמר דליכא צבייטו כי"כ חלוק ח"מ כן למעסק הלכתא כמאן דאמר לקרב ולא
כמאן דאמר לרחק' . גם על פי הסקדמה אחרת סכמנא חמתי' גם כן כפי הסכל
והיא שחין לנו לרעם מחד למיט דקרא או למיכחו או למינח כי חם מין שיק'
אחד ולא טרי מיכס סיכא דלא דמו לסדרי' וחמצי' דמכל עורב חטו מצדיס עורב
סממקי' ועורב סנא צרמא יוכי' סחם הוא טעמא מעמלה כל ועורב שלפי' חממא
כלס שחם סמקרי' הוא עורב חלל שסמערצ הסמור נקרי' עורב ססס וסחמריס
ים להם סס לוי' עורב סממקי' ועורב סנא צרמא יוכיס ועורב סנס דומיס זה לזה
צבייטוי' מנממלה וסמרה סמקי' צעלמס ש"ס לחמד ים לחמד וכיון צדייטס זה
לזה צמס וצבייטין חמצי' דצבורה גופן חין דומין זה לזה מצדיס למרירי' .
רבנן מה שאמרו צנמרא מלח עשוות מעמלין ים צמנחא וכלן מין ח"מ סן ח"מ לן
למיט' דהכי נמי סו' דדמו להדי' צמס סמקרי' ש"ס להם וצבייטויס ומסוס סכי'
מצדיס לכלחו למינח דכתיב צחיש חמצי' דלא דמו לסדרי' צבורה גופם או דדמו
לסדרי' צמכי' דצריס חמרי' מאלו סמסלסם חלל סיכא וליא דמו לסדרי' כלל כגון
הזריר וקטורית לנגה דלא דמו צמס ולא צבייטויס ולא צבורה גופן ליח' כן
לרצוי' תריוטו מחד למיט וליכא למינח דכיון דדמו לעורב צמס ש"ס להם שמי'
למיט' דהכי נמי סו' דדמו להדי' צמס סמקרי' ש"ס להם וצבייטויס ומסוס סכי'

שאלות ותשובות רבי לוי אבן חביב

הצריחה וכמו שהצדור למעלה כי מהקושיא דמקשה בצמדה על מלי דחיי דחיי
אזערים שכן עם מנחם עמל כמאן כרבי אליעזר ומחזיק חפ"י היחל רבנן ליכא
רזיה כל כך דליכא למימר דלעבין עופות אחרים היו המחלוקת וכמו שפירשתי
גם כן למעלה מלמד דהאם לא מוכחה וידי צממית אי שריא אי אסירא וכן
הר"ן ז"ל לא קיים דרבי שאמר שהזריר והסנונית מותרים לדעת רבנן אלא
מהאיה צריחה כמו שכתבתי למעלה . וכיון שאין לנו רזיה בכל הסוגיא לומר
שהזריר והסנונית הם מותרים לדעת רבנן כי אם מנחה הצריחה על פי פשטה
והר"ף השמיטה ולא די שהשמיטה אלא שהציה הצריחה האחרת חבו רבנן עורב
זה עורב שחור וכו' : למיכו להציה את הזרור דמשמע מיניה דהיא אפילו אליבא
דרבנן מכיון דחליה דחת כל עורב וכו' היא אליבא דכולי עלמא והיא הלבנה
אם כן איך אפשר לומר דלדעת הר"ף הזריר והסנונית מותרין שאם כן היחה
קצרתה היה לו להציה אותה הצריחה של המחלוקת ולהשמיטת החלי האחרון מנחה
הצריחה שהציה שהוא למיכו להציה את הזריר וכו' ואפילו שלא היה עשמיט
החלי של אותה הצריחה שהציה אם היה מציא אותה של המחלוקת היה אפשר
לומר מה שכתב הר"ן "לדעת הר"ף הזריר והסנונית מותרים ומלי דחייא כל"
אזערים האחרונה הוא מפני שהולך להציה עורב העמקי וכו' וגם שאפי'
אם היה מציא אותה הצריחה לו היה מוכרח לומר דלדעתו ז"ל הזריר והסנונית
מותרים דהאפשר לפרשה כדכתבתי למעלה לדעת הרמב"ם מכל מקום היה אפשר
לומר כן לדעתו אבל השתא שהשמיטת אותה הצריחה של המחלוקת והציה האחרת
נ"י צודאי שכל אותה הצריחה האחרונה שהציה היתה לומר דלדעתו עוד יש לי
רזיה לומר שאין קצרת הר"ף כאשר פירש הר"ן ז"ל מהמקום שכתב אותה
הצריחה שהציה חבו רבנן עורב זה עורב שחור וכו' למיכו להציה את הזריר
וכו' כי בחלמוד אין מקומה שם צמקום שהציה הר"ף ז"ל ומקומה בחלכות כפי
מקומה צמ"י הוא קודם הצריחה שהצ"ה הר"ף למעלה חת"י רבי אומ' גבוי וידוע לפני עי
שאר' והיה העולם שצממה עמלה מרובה וכו' והיה ראי' להר"ף להציה צמקומ'
וגם אם כוננו היחיד כמו שכתב הר"ן ללמדנו דין עורב העמקי והוא צראש יוכי' היה לו
להציה קמך לדין עורב כשכתב ובשמי קימין מהור והוא סיכ"י עורב וכל מין עורב
חבו רבנן עורב זה עורב שחור וכו' . וכיון שלא כתבה צאחד מאלו השמי
מקומות הנזכ' אלא קמך לצריחה דחיי אחרים אזערים וכו' . והקושיא שהקשו
כמאן כרבי אליעז' נראה שבכוונתו ז"ל היחה לרמוז לנו מה שכתבתי למעלה עלה
דהאיה וללמדנו דעת דאף עלבג 'מהאיה קושיא והסידור מוכח לכאורה דהיו
אקור הזריר כי אם כרבי אליעז' לא לדעת רבנן לא היא . אלא אפילו
אליבא דרבנן אקור דנאי דהקשה דמקשה ותיך המהרץ לאו לעבין איקור הזריר'
מיירי דלחייא דכולי עלמא הוא אקור אלא לעבין שאר עופות מיירי וכדכתבתי ולכן
הציה הצריחה אותה הצריחה' דהיא קממית וכלא פלוגתא דלדעתו ז"ל כלה הלכות
היא וכפי מה שכתבתי . גם הצריחה האחרת הלבנה היא כמו דשתמיל עולות
לסגנון אחד לעבין הפסק . ועם כל זה השמיטה הר"ף ז"ל כי היכי דלא
נפרשה כפשטה וינחא דהזריר' והסנונית מותרים אליבא דרבנן אלא דאפילו לרבנן
אקורים שניהם ובכלל שלא נפרש דרבי כפי מה שפירשם הר"ן ז"ל . ונעלם ציאור
קצרתו בשלמות .

אמנם צביו'ו סברה הרעום צענין אס אקור' הסבוכים לפסק הדין או
 י'ס פסק שמאחר שלא כתב הרב עורב העמקי והצא בראש יומים וגם
 לא הסבוכים כראה לדעתו ז"ל לית הלכתא כרבי אליעז' דריש כל דדוקא
 העורב שח' והזרז' דהוא מינו אקורים לא שאר עורב' ולא מינס ואפילו הכי
 הצריחא שהצביה ה"ק לאו הלכת' היא כלה לדעתו ולא אפילו החל' הראשון את
 כל עורב להצביא וכו' . שחפס הר"ן במושלם שהוא הלכה ודוקא צביו'ו חזר'
 היא הלכה לא כחלק אחר מוננה לא צריש' ולא צביש' זה דרוק גדול . ולכן
 היותר כראה לומר' דכלה הלכתא היא לדעתו כמו לדעת הר"ק ויולי' דלא כתב
 הרב כל אלו העשות וקום דחפס לו דרך הגמ' דחזמו' צקלסס או ארבעה
 מקומות להעשות העומאים כלם הם כ"ד ומנה אותם ואם היה כותבם כל אלו
 האחרים היה כופק הענין וצבור צכתב ככללו לו מיני עורב וצפי' למיני דקרא
 כתב היות' וצו'ו' והיות' עקרי שמו חזר' דהוא לין עורב שחור והביח הסבוכים
 שלא להסויף צמין . מה חלמי' לא היה לו לרש לפרש חזר' אלא היה לו
 לומר' קחם ח' מין עורב דכתב למינו והוא אחי שפיר עפי' לעלי' דאמינא דכי
 היכי דעורב דכתב הרב כלל בו כל העופו' ששמו עורב סכא כמי' אס היה אומר
 קחם מין עורב היינו אומרים דכותבו לכלול כל אותם שחם מיני' כל העורב' וזה שאין
 אנו יכולין לומר השתא דכתב חזר' צברט י'ס לומר צום שהרצ רלה לפרש כל מה
 שאפשר לו ל' וכן עשה צמין הכן שהחכ' צגמ' צפי' מי הוא וכחצ י"ב שורקנא
 והוא מין הכן ואם לא היה כותב צבאן חזר' צפי' כמו כסח'סם היינו מועי' דעתו
 והיינו חושב' דחזריר מותר כפשטה דצריחא דפליגי צה רבי אליעזר ורבנן
 ולהודיענו דפירוש הסבוי'א היא לדעתו כאשר כתבתי ושחזר' אקור' אפי' לדעת
 רבנן דכדכירי צברט וצס' . והוא חדוש גדול ויפה . מה חלומר עוד . שהיה לו
 לומר כדי לתקן הכל חזריר וכן כל עוף שהוא מין עורב . זה לא יכול מעתעם
 הכי' והוא שלא יראה כמסויף על המין וזהו הדרך הסבוכים דעתו לדעת רבו
 צכל גם למה שמושרס בצמורא צבירא דהסבוכים ירוקא אקורה אליצא דכיע
 וכמוצור זה ככון :

וכסלם פירוש כל דצרי הרב :

אליצא דרובל-עלמא עם האמלים סכנתני . אלכ צאלי קדא דעורב אף על גב דלא כתיב בקרא למיט כי אם אחד הוה לית כאלו כתיב חרי למיט ויחא צוה האופן רכיון דעורב דקרי לא הוי חד מיכלא בלחוד מעצמא דכל אלל שמים או שנסה גם כן למיט דכתיב' גבי עורב הוה ליה כאלו כתוב אלל מין ומין דעורי דקרי' חד למיט ומעמיה לקח החנא שמי פעמים למיט להודיענו דהוה ליי כאלו כתוב חרי זמני ומקום הכי נמי שמי בליטתיה דקרא וכחז למיכחו במקום למיט להודיענו דחרי קדאי קא דריש דלי הוה קעיו למיט חרי זמני אפשי' דהוה נעמי' רחד קרא בלחוד דריש אלל דדריש ליה חרי זמני אלל השתא מוכח צודאי דחרי קדאי דריש רכיון דכתיב בקרא מעצמי עורב שחור ועורב עומקי הכא נמי לית לן למעדי' חד למיט אלל חד וחד ומלמיטו דעורב שחור ומצ' 'הזרי' דגם הוא כלו שמי' ומלמיטו דעורב העומקי מרצים סבוכים לבנה . ונראה לומר בהכרח דהאי קטורית לבנה דהאי צריח' היא דירוק' כרסה דלתרויהו ליטני' דלמעשה וחד קטורית אקורה כמזכיר בנזכר דכרסית לעיל . וכן עורב העומקי אולי סתבחרה שמי' בגופו הם ידוקות דגם הירוק אלל השחור הוא עמק כעצמה חמה וכו' . ואפי' אם הם לבנו' וכדכתי' רש"י לית לן לרצוי' הסיח וחיורא כרס' דהסיח אינה אקורי' אפי' אליצא דמר זוערל אלל אליצא דרי' אליצא וליה הלכת' כותיה אלל בהכרח דירוקה כריסה דוקא ועמיו' דליח לן לרצוי' לאקורה אותה דירוק' כרסה עמי' ומחיורא כרס' לא כודע לנו אלל שמיטו דגמיו' חפשו זה למשלה ואי הוה ילפינן מלמיטו דעורב שחור הוה אחי' שפיר דעמי' דמי' אותה דירוקה כרסה לעורב שחור מאותה דחיורא כרסה אלל מוכח מהכרחיות סכנתני איך לנו לומר כן אלל דליטני' מלמיטו דעורב העומקי ואולי דגבול הגוף ולורחו דמיא שפי' אותה דירוקה כריסה לעורב העומקי מאותה דחיורא כרסה . מכל מקום בהכרח לומר דסבוכים דהאי צריחא היא דירוק' כרסה אפילו הכי מרצים לה שפיר מלמיטו דעורב העומקי ואף על גב דבהדוחיו' לבנות דמיו' להדדי' צוה שציקר גופם שחור ויכ' צהרות אפנים' שחורות . ונקלם עם זה פירוש אחר הצריחא ולענין העסק הלבחא היא כלה דכל הדריס היולאים מונח' 'וואל' מהצריח' האחרת על הדירק שפירס' דהאי דמני' זה דבר אחר הוא לחלוק עם הלשון ראשו' ואפילו הכי הזריח' אקור אליצא רכ"ע גם הסבוכים דירוקה כרסה אקורה דליטנא דלמעשה דצירוקה כרסה פליגי' הא פסיק הלכתא כרצי' אליצא צהדיא ומעמיטו דרצנן ורצי' אליצא צהאי' פלוגת' הוא דרי' אליצא' דריש כל וס"ל כאלו כתיב בקרי' עורב העומקי ואי' לן למעדי' חד למיט עליו ומרצי' סבוכי' ורצנן לא דרשי' כל וליכא בקרא כ"א עורב שחור וכיון דכן ליכא אלל חד למיט ומחד למיט ליכא לרצוי' אלל מין אי' והוא הזריח' ואי' לן מקום לומר דפלוגתיהו חלי' בהכי מריש' אלו עוברין דקאמר צהדיא מואן שבעה דדריש כל רצי' אליצא דרצנן לא דרשי' כל ומכל מקום צבאן הלכתא כרצי' אליצא כיון דפסיק למימר הלכתא כותיה צהדיא ואפילו האי סבוכים דירוקה כרסה אקורה . וכל שכן דאקורה לליטנא דמר זוערל דקאמר דלא פליגי' זה חלא צחיורא כרסה ועעמא דפלוגתיהו להאי ליטנא דמר זוערל הוא דאליצא דכולי' עלמא האי' כל דרשי' ליה ואפילו אליצא דרצנן וכן כתבו החוקקת שם צפאקים דליח דוכתי' עוצא דרצנן נמי דרשי' כל וכיון דכן סבוכים דירוקה כרסה אליצא דכולי' עלמא מלמיטו דעורב העומקי ורצי' אליצא סבוכי' ליה חו דתרויהו מייני' סבוכי' דירוקה כרסה דתרויהו דמי' להדדי' צמחות צציקר' העם ואי' לן לרצוי' תרויהו מחד למיטו ורצנן סבוי' דליח לן לרצוי' עמי' מחדל וס"ל אותה דירוקה כרסה והלכא כותיהו והוי' עמי' פי' זה עסק חדין היולא מאלת הצריחא הכל הוא כפי העסק היולא מהצריחא האחרת כמזכיר :

דוגמה הירומתי עוד בזה הדרך שכחתי לדבר אחר ראשי צייחא צא לחלוק על השלשון הראשון דהשטח אחי שפיר עוצח מאי דמקשה בגמרא עליה דרב גמחון דקאמר עוף הצא צבתי סימנין עסור ותו לא והשכחתי עורב זה עורב וכו' ולפוט שטתה דבריחא דרוקא אליצא דרבי אליעזר אקורים הזריר והסנוכית ולא אליצא דרבנן ומאי דקשה מרבי אליעזר דלאו הלבחא כותיה ומאי דכחצו צעלי והסנוכית בזה דמכח למינו דקרא פריך כלומר דבהכרח למינו דעורב אחא לרצוי דין אחר אפילו אליצא דרבנן חף על גב דלא רצה הזריר ולא הסנוכית אינו מקספיק דאפי' הכי הוה ליה למימר ותו לא והאיכא מיכא דעורב דהא כתיב ומינו והרעצא ז"ל רלה לתקן גם זה בחדושי אצל הוא על דר הדחק אמנם ממה שכחתי לדעת הרעצא אחי שפיר דפי' הדבר אחר רבנן בני מורד צוריר ולפחות או גם צנוכית דירוקה כרסה וכמו שכחתי • ועשום הכי חייך בגמרא כל מין עורב דמשמע דהוי טפי מחד אליצא דכולי עלמא • והקך רואה שכבר התייבצו קלה דרבי הרב וכולל מכל קושיותיך דדרך הזה שכחתי אלא שערין לא נתיבצו כלם בזה שחשפתי לחשיך עליהם ולריך אחי להאריך כדי ליעצם וכלל גם לצאר אי מוכי' עם סצרת הרייף בכל או חולק עליו צקלה וסצרת הרייף כבר הו' מואלה דדרך שכחתי והרב פתח לנו פתח צקך והיה שלא טפי מן טפי' הרין דצרי ופליאה דעת מומי בזה קבצח הוא ז"ל בזה עסכחמחו וצדולה ופלטויו שולמד האוכה צפי' דרבי הרייף ממה שכח הרעצא ז"ל וכמו צבצא דצדריך עוד י' שחי רחיו חזקת ומקדור דרבי הרייף ז"ל לכויה וזהו חלון סצרת הרייף כאשר פירש הרין ז"ל הלאה הראשונה הו' ממה שחשפתי הרייף ז"ל אחא הצריחא שכחתי למעלה ממחלוקת רבי אליעזר ורבנן ואיכא עורב וכו' ר' אליעזר אומר וכו' אומר לו וכו' דבר אחר וכו' למיכסו לצדיק אקורית לצנה דרבי ר' אליעזר אומר לו וכו' כי אין בכל הסוגיא כלה רחיה מומח מיכיה כפי שטתה לדעת רבנן הזריר והסנוכית מותרין כמו מואלה

ועוד ים צפרי פרשה ראה צריחא קחניית והיא קיינחא לפסק הרב שסוזר
אסור ח"ל עורב זה עורב הגדול ואם כל עורב להציא עורב הענקי
ושורב